

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ КОМПЛЕКСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Черкасова С.О., к.е.н., доцент

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

В сучасних умовах господарювання зміна умов функціонування вітчизняних підприємств все частіше відбувається внаслідок змін зовнішнього середовища, які набувають постійного характеру. Підприємства з метою досягнення економічно-безпечно розвитку в довгостроковій перспективі повинні пристосовуватися до цих змін, а це перетворюється в об'єктивно обумовлену потребу та обов'язкову умову отримання ними довготривалих конкурентних переваг, що нерозривно пов'язано з їх здатністю вчасно реагувати на зміни як в зовнішньому так і внутрішньому середовищі.

На тлі розвитку інформаційних технологій реалізація моделей і методів економічно-безпечно розвитку підприємств в умовах змін середовища спрямована більше на всебічне інформаційне й обліково-аналітичне забезпечення його діяльності для зменшення чиннику невизначеності. Це, безумовно, є доцільним, проте для створення механізму комплексного забезпечення економічно-безпечно розвитку підприємства, ефективного в умовах стратегічних змін, цього замало. Потрібні також сучасні інноваційно-орієнтовані підходи управління розвитком підприємств, що забезпечують швидкі організаційно-кадрові зміни на основі ефективного використання економічних важелів. Отже, актуальності набуває комплексне та цільове формування механізму забезпечення економічно-безпечно розвитку підприємств та його методично-інструментальне забезпечення, зокрема в фінансовій сфері.

Таким чином, проблематика комплексного забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання стає надзвичайно актуальною і стратегічною, що вказує на необхідність формування адекватної системи її забезпечення й відповідного ефективного механізму комплексного управління цим процесом.

Проблемам управління змінами та різним аспектам формування механізму комплексного забезпечення економічної безпеки підприємств присвятили праці відомі вітчизняні вчені: Б.Буркинський, М.Войнаренко, В.Геєць, Т. Васильців, Л. Гнилицька,

О.Кузьмін, Г. Козаченко, О. Ляшенко, В. Мунтіян, І. Отенко, А. Сухоруков, С.Філіппова, Л.Волощук. Разом з тим, слід зауважити, що низка питань формування механізму забезпечення економічно-безпечно розвитку підприємств і досі залишається не вирішеною. Це: пошук методів та інструментів посилення управлінського впливу на розвиток промислового підприємства, вибір механізмів управління в умовах турбулентності змін, зокрема при зміні пріоритетів діяльності підприємства та його інтелектуально-кадрового забезпечення з урахуванням фінансових ресурсів.

В самому загальному вигляді, фінансово-економічна безпека підприємства являється складною системою, яка включає певний набір внутрішніх характеристик, спрямованих на забезпечення ефективності використання відповідних ресурсів за кожним напрямом діяльності підприємства.

Таким чином, економічну безпеку варто розглядати через призму її функціональних складових, що дозволяє:

- здійснювати моніторинг чинників, які впливають на стан як функціональних складових, так і фінансово-економічної безпеки загалом;
- досліджувати процеси, які здійснюють вплив на забезпечення фінансово-економічної безпеки;
- проводити аналіз розподілу і використання ресурсів підприємства;
- вивчати економічні індикатори, що відображають рівень забезпечення функціональних складових;

- розробляти заходи, які сприятимуть досягненню високого рівня складових, що призведе до посилення фінансово-економічної безпеки підприємства загалом [1].

Управління економічною безпекою підприємств, зокрема його фінансовою складовою, має на меті освоєння та інтеграцію різних видів ресурсів, використання яких потребує певних витрат. Відповідно витрати підприємства та управління ними безпосереднім чином впливають на економічну безпеку підприємства, оскільки обмежують його прибуток, впливають на рентабельність та певним чином – на ліквідність підприємства [2].

При цьому механізм управління в системі економічної безпеки підприємства відображає зміст управління такою системою, процеси руху та оброблення інформації про загрози, ймовірність їхньої реалізації та її наслідки, визначає склад і порядок виконання управлінських робіт, в ході яких інформація перетворюється і створює підстави для впливу на керований об'єкт з метою підготовки до виконання комплексу управлінських, страхових, правових, економічних, охоронних, режимних, судово-правових та інших заходів із захисту діяльності підприємства, власне виконання та його контролю, дозволяє забезпечити раціональну взаємодію структурних підрозділів і окремих виконавців в процесі забезпечення економічної безпеки підприємства [3].

Отже, враховуючи вищезначені характеристики механізму комплексного забезпечення економічної безпеки підприємства, зокрема її фінансової складової, можна стверджувати, в процесі управління суб'єкт, спираючись на економічні закони та застосовуючи економічні методи управління, узгоджує особисті інтереси, що призводять до зміни стратегічних орієнтирів розвитку, з інтересами об'єкта управління (підприємства, його підрозділу, персоналу). Останні, стимульовані цими методами, планують, організують та здійснюють свою поточну діяльність для досягнення визначених новою стратегією цілей економічно-безпечного розвитку за допомогою застосування організаційних методів.

Це дозволяє визначити специфічні вимоги щодо формування механізму комплексного забезпечення економічно-безпечного розвитку підприємств:

- методи і форми господарювання представлені в механізмі комплексного забезпечення економічної безпеки системно: не набором, а взаємопов'язаною сукупністю елементів;
- у реальних умовах стратегічних змін методи і форми господарювання (елементи механізму) мають різні структурні особливості та форми прояву;
- структура механізму, набір його інструментів та методів залежить від цільової спрямованості стратегії безпеко-орієнтованого розвитку підприємства;
- особливості застосування інструментів та методів залежать від рівню інноваційності системи управління, якості стратегічного управління, здатності механізму управління до адаптації в умовах стратегічних змін.

Для будь-якого підприємства формування механізму комплексного забезпечення економічної безпеки – це:

а) встановлення і розв'язання проблем процесу розвитку підприємства між суб'єктом управління (системою управління) та його об'єктом (керованою системою), між їх окремими рівнями та між структурними елементами;

б) пошук шляхів вирішення проблем (зокрема пошук зв'язку інтересів учасників управління з інноваційно-кадровими методами управління).

Таким чином, механізм комплексного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства можна охарактеризувати як сукупність процесів та управлінських дій, спрямованих на формування, забезпечення подальшого функціонування і удосконалення системи економічних відносин суб'єктів з об'єктами управління, необхідних для створення умов найбільш ефективного досягнення цілей економічно-безпечного розвитку підприємства.

У такий спосіб головне місце у його структурі повинна посідати цільова підсистема управління, що спрямована на досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства за рахунок вирішення трьох узагальнених завдань:

- а) комплексне управління процесом економічно-безпечного розвитку на підставі свідомо

визначених цілей;

б) координації економічних відносин з кадровими та навпаки, а також відповідних видів управлінської діяльності суб'єктів управління;

в) адаптації організаційної структури управління та економічної (фінансової) складової підприємства.

Література

1. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, О.Р. Бойкевич та ін. [за ред. Т. Г. Васильціва]. – Львів, 2012. – 386 с.
2. Ляшенко О. М. Специфічні властивості фінансової безпеки підприємства / О.М. Ляшенко // Управління проектами та розвиток виробництва. – 2012. – № 4. – С. 27-32.
3. Козаченко Г. В. Механізм управління у системі економічної безпеки підприємства: призначення, зміст та структура / Г.В. Козаченко, О.В. Ілляшенко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. – № 3(3). – С. 25-28.
4. Аналіз ключових понять у сфері гарантування економічної безпеки промислових підприємств [Електронний ресурс] /М.І. Копитко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 5 (10). – С. 12-18. – Режим доступу до журн.: <http://www.economics.opu.ua/files/archive/2013/n5.html>.
5. Система формування і забезпечення економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / С.В. Філіппова, О.С. Дашковський // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 2 (3). – С. 17-21. – Режим доступу до журн.: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>.
6. Концептуальні засади управління економічно-безпечним інноваційним розвитком промислового підприємства та формування його аналітичних інструментів [Електронний ресурс] / Л.О. Волощук // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 1 (17). – С. 234-241. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n1.html>.
7. Класифікація підходів та методів формування аналітичних інструментів оцінювання економічної безпеки промислового підприємства. [Електронний ресурс] / Л.О. Волощук// Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 5 (15). – С. 224-231. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n5.html>.